

Snåasen tjelte
Snåsa kommune

TJËLKE • BOEREHKE • MAVVAS
EKTE • RAUS • MODIG

SNÅASE SNÅSA

**Kommunal- og distriktsdepartementet
Kunnskapsdepartementet**

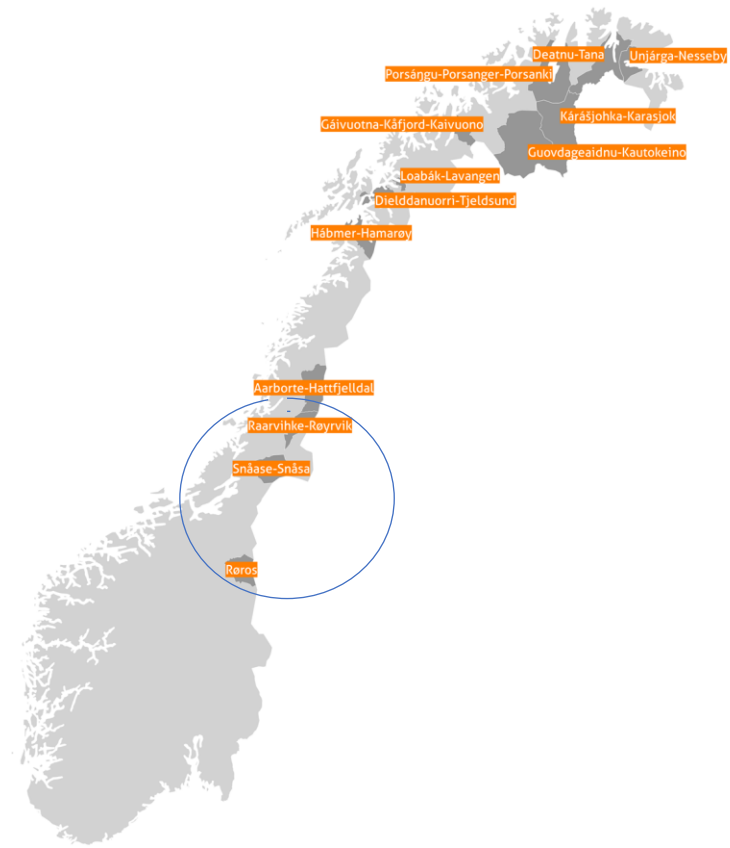
2022.12.15

**INNSPILL TIL STORTINGSMELDING OM SAMISK SPRÅK, KULTUR OG
SAMFUNNSLIV 2023, TEMA REKRUTTERING OG KOMPETANSE**

Innspillet fra Gielem nastedh, er med bakgrunn i gjennomført møte ved Nord universitet 30.11.22 med statssekretærer fra KDD og KD. Gielem nastedh støtter i tillegg uttalelsen fra Aajege og Trøndelag fylkeskommune.

Forvaltningsområdet for samiske språk

- I forvaltningsområdet for samisk språk er samisk og norsk likestilte språk. Det betyr at alle har rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til offentlige etater i forvaltningsområdet for samisk språk.
- De tre nordligste fylkeskommunene, Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag er også omfattet av forvaltningsområdet.

Forvaltningskommunenenes oppdrag:

- I henhold til samarbeidsavtalen mellom Sametinget og kommunene er formålet tilrettelegging for at den samiske befolkningen skal kunne bevare og utvikle sitt språk og alle har rett til å bli betjent på samisk.
- Utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren
- Individuelle kirkelige tjenester
- Synliggjøre samisk kultur i de offentlige rom i form av skiltning på samisk. Symbolbruk og utsmykning, bidrar i stor grad til bevisstgjøring og identitetsbygging.
- Skolene skal benytte seg kunnskapsløfte Samisk for å øke samisk språk- og kulturkompetanse.
- Språkutvikling i barnehage og skole
- Språkkurs
- Skape språkarenaer

Samiske barnehage- og skoletilbud

- Suaja maanagierte – samisk barnehage Snåsa
- Svaale – samisk barnehageavdeling Røros
- Gaavalohke – samisk barnehageavdeling Røyrvik

- Åarjelsaemiej skuvle jïh internaate – sameskolen og internat i Snåsa
- Fjernundervisning

Hva må til for at flere barn kan få samiskspråklig barnehagetilbud?

- Opprettelse av flere egne samiske barnehager
- Rekruttering av både barn og personale
- Hospiteringsordninger
- Drives etter sterke språkmodeller
- SáMOS - samisk barnehagestruktur som utgår fra samisk filosofi og tradisjonell kunnskap.

Det betyr at samiske barnehager skal kunne arbeide etter samiske pedagogiske metoder som bygger på samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap som er tilpasset det moderne samiske samfunnet.

Hvordan kan vi få flere elever til å velge samisk språk i grunnskolen? Hvordan kan vi stimulere til at færre elever som tar samisk språk i grunnskolen, faller fra underveis i skoleløpet?

- Samiskundervisningen må tilpasses timeplanen for den enkelte elev
- Undervisningen ikke legges etter skoletid
- Skoleeier må bevisstgjøres sitt oppdrag og ta mer ansvar for tilrettelegging
- Anerkjenne samisk som like viktig som andre fag
- Motivasjon fra lærere
- Motivasjonsordninger som deltakelse på hospitering, språkbad med attraktive og sterke språkmodeller
- Tenke innovativt – eks. språkbuss, språkmakker, vertsfamilier, språkreiser
- Utvikle samisk pedagogisk materiell
- Økonomiske virkemidler

Rekruttering personell med samisk språk- og kulturkompetanse

- Grensehinder må løses –
Kommunegrenser, fylkesgrenser, nasjonsgrenser
- Studiehjemler, språkstipend, gode permisjonsordninger for etterutdanning
- Praktisk samisk pedagogisk utdanning for ufaglærte med samisk språkkompetanse
- Fleksibilitet i sin arbeidshverdag/tilpasset arbeidshverdag
- Samisk språk- og kulturkompetanse må regnes som fag og lønnes deretter
- Samisk kompetanse er trippel kompetanse

Samiske språksentra skal:

- Synliggjøre samisk identitet og kultur
- Fremmer samisk språk
- Driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

Språksentrenes rolle

Ansvar for arbeid med samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap.

Opplæringstiltak, arenaer og møteplasser, aktiviteter og arrangement, rådgivning og kobling mot andre kompetansemiljø.

Bidra til økt forankring i samisk språk, kultur og identitet for enkeltmennesker og grupper i det sørsamiske samfunnet.

Utfordringer og behov

Utfordringer

- Samisks språk- og kulturkompetanse er en marginal ressurs
- Alle sørsamiske fagmiljøer kjemper gjerne om de samme språkressursene

Behov:

- Rekruttere og beholde av sørsamisk språk- og kulturkompetanse

Hvordan løse kompetansebehovet?

Opplæringstilbud i grunnopplæringa

Må finnes opplæringstilbud lokalt i alle de 3 sørsamiske regionene – både for barnehage, grunnskole og videregående opplæring – i og på samisk

- Gode økonomiske rammebetingelser for opplæringstilbudet
- God kvalitet på innholdet i opplæringen
- Forutsigbarhet i opplæringstilbudet

At foreldre og senere den sørsamiske eleven velger opplæring i samisk

Hvordan løse kompetansebehovet?

Læringsressurser

Utvikling av oppdaterte læringsressurser i sørsamisk og i andre fag som er tilpasset alder og målgruppa

- Letter arbeidsbyrden for den sørsamiske læreren
- Kvalitetssikre opplæringen på alle nivåer

Rekruttere og beholde lærere i den samiske skolen?

Øke gjennomføringen av elever i samisk faget gjennom grunnopplæringa?

Hvordan løse kompetansebehovet?

Nybegynneropplæring i sørsamisk for voksne

Tilrettelegge og tilby nybegynneropplæring i sørsamisk etter ulike opplæringsmodeller

- Kompetansegivende nybegynneropplæring med studiepoeng i samarbeid mellom høgskoler og språksentra
- Opplæring etter kommunikativ språkinnlæring for å skape aktive sørsamiske språkbrukere
- Opptakskriteringer tilpasset den sørsamiske befolkningen

Regelverk i NOKUT må tilpasses behov for nybegynneropplæring i sørsamisk

Hvordan løse kompetansebehovet?

Høgskoletilbud i sørsamisk språk og andre fagområder

Reelt sørsamisk høgskoletilbud både i språk og andre fagområder

- Samarbeid om studietilbud mellom høgskoler/ universitet om å gi samisk studietilbud til hele landet
- Pedagogisk utdanning for ufaglærte med samisk språkkompetanse
- Tilrettelagte og desentraliserte studier til alle sørsamiske regioner
- Høgskoler/ universitetet må samarbeide med samiske institusjoner om gjennomføring i studier
- Studiesenter eller studiested i de sørsamiske regionene?

Viktig med forutsigbarhet i samiske studietilbud, med en tydelig plan for når studiene er planlagt gjennomført.

Hvordan løse kompetansebehovet?

Økonomiske virkemidler

Legge til rette økonomiske virkemidler for utdanning i samiske fag

- Studiehjemler/ permisjon med lønn for etterutdanning av samisk lærere
- Språkstipend for samiske studier
- Stipend for spesielle studier slik som barnehagelærer- og lærerutdanning
- Stipend for valg av bachelor- og masteroppgaver med samisk relevans og innhold

Motivasjon for utdanning og etterutdanning!

Hvordan løse kompetansebehovet?

Hvordan beholde den samiske kompetansen?

Det er viktig å skape virkemidler for å beholde den samiske kompetansen innenfor det sørsamiske fagfeltet

- Skape sørsamiske fagmiljøer
- Lønn
- Tilbud om kompetanseheving

Jijnjh gæjhtoe!